

Banda Municipal de Barcelona –Xostakóvitx, Ravel, Strens i Reed

Tardes al Palau

Dijous, 19 de juny de 2025 – 19 h

Sala de Concerts

Compromís amb el medi ambient:

Amb la col·laboració de:

Membre de:

Programa

Banda Municipal de Barcelona

José R. Pascual-Vilaplana, director

I

Dmitri Xostakóvitx (1906-1975)

Obertura sobre temes populars russos i kirguisos

(50è aniversari de la mort)

(arranjament de Christian Janssen)

Maurice Ravel (1875-1937)

Boléro (150è aniversari del naixement)

(arranjament de Marco Tamaninni)

II

Jules Strens (1893-1971)

Danse funambulesque (centenari de la composició)

Alfred Reed (1921-2005)

Danses armènies II (50è aniversari de la composició)

I. Hov Arek

II. Khoomar

III. Lorva Horovel

Durada del concert:

Primera Part, 30 minuts | Pausa de 15 minuts | Segona part, 35 minuts.

La durada del concert és aproximada.

#enfamília

Palau de la Música Catalana

Yuja Wang & Mahler Chamber Orchestra /
Orquestra Simfònica de la Ràdio de Baviera
& Simon Rattle / Cecilia Bartoli /
musicAeterna & Teodor Currentzis /
Víkingur Ólafsson / Staatskapelle Dresden
& Daniele Gatti / Anne-Sophie Mutter,
Yefim Bronfman & Pablo Ferrández /
Lang Lang / Sondra Radvanovksy / Sabine
Devieilhe & Jakub Józef Orliński / Sheku
& Isata Kanneh-Mason / Seong-Jin Cho
& London Symphony Orchestra / Janine
Jansen & Camerata Salzburg / András
Schiff / Budapest Festival Orchestra & Iván
Fischer / Orchestre des Champs Élysées &
Philippe Herreweghe i més de 200 concerts!

Temporada 2025–2026

Entrades i abonaments ja a la venda

Poema

N'eren deu mil, els trabucaires.

I l'univers un tro.

Blancafort i Toldrà toquen l'última sardana.

Miró, entre ocells i barretines, aviva els horts solars.

Qui és el Desvetllat? No siguis estantís.

Obre't al llamp, al vent i a la ferida.

“Goiteu ací, ermitana”,

diu el pastor, el de la Caterina.

I Sales assevera, des de Macorís:

“L'Arreu, l'Enlloc o el Qui-Sap-On

no em són més estrangers que el Temps i que la Vida”.

Lluís Calvo

Del llibre *Estiula* (fragment del poema “Mollera i núvol”).

Barcelona: LaBreu Edicions, 2011.

Palau de la Música Catalana

Mirades del Palau

Redescobreix la joia modernista de
Domènech i Montaner

Compra la teva visita a:
palaumusica.cat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Comentari

Entre finals del segle XIX i els inicis del XX molts compositors van mirar enrere per avançar: el passat no era un refugi nostàlgic, sinó una via per repensar el llenguatge musical. El folklore, els ritmes arrelats a la terra i les melodies transmeses oralment es convertien en matèria viva per a la creació moderna reinventant noves formes, repensant la dialèctica entre arrel i estil, i experimentant amb el gest popular i la imaginació sonora. Aquest esperit travessa el programa que ens ofereix avui la Banda Municipal de Barcelona en un recorregut apassionant per quatre paisatges sonors que comparteixen una inquietud comuna com és transformar la matèria popular en discurs simfònic, com és enaltir el gest col·lectiu –una dansa, un ritme ancestral, una tonada popular– en obra d’art. Tant si parteixen de melodies reals (Xostakóvitx, Reed) com si evoquen un esperit dansaire o una atmosfera (Strens, Ravel), les quatre obres reivindiquen la importància del ritme, del color i de la identitat cultural en un viatge ric, heterogeni i contrastant en ritmes i textures que ens convida a escoltar la potència i riquesa tímbrica i de colors de les transcripcions per a banda de metalls i percussió: des de la vastitud de les estepes russes fins als colors d’Armènia, passant per la suggeridora dansa equilibrista belga o la hipersofisticació maquinal francesa de l’arxiconegut *Boléro* de Ravel.

En aquesta darrera, composta el 1928, el gest és absolut: la dansa espanyola que dona nom a l’obra esdevé un *ritornello* implacable – presentat pel tambor militar–, una estructura obstinada sobre la qual Ravel desplega un *crescendo* orquestral a partir de la variació progressiva dels timbres en què a cada repetició ens aporta un color nou, una combinatòria inesperada d’instruments fins a l’esclat final, a partir de dos temes molt semblants, proporcionats i amb el mateix nombre de compassos. El moviment és aquí aparentment estàtic, però d’una tensió dinàmica extrema (des del pianíssim fins al fortíssim), irònica, tot assolint un efecte hipnòtic que transcendeix el seu punt de partida en un antològic exercici d’estil. Compost originalment per a ballet a petició de la ballarina russa Ida Rubinstein, el *Boléro* desprèn una sensualitat que sorgeix de la repetició i de l’acumulació progressiva d’energia. L’obra ha estat interpretada sovint com una metàfora de l’obsessió, de l’automatisme modern, o com una paròdia de la forma de variacions d’una falsa simplicitat.

Inspirada en la figura d'un equilibrista, la *Danse funambulesque* (1925) de Jules Strens s'ha convertit en repertori habitual en les bandes de vents centreeuropees a partir de la transcripció del propi compositor feta el 1929. Influït pel llenguatge de Ravel i el Grup dels Sis francès, Strens hi recrea l'esforç silencios del protagonista a l'inici i els moments d'inestabilitat extrema, com si la pròpia música avancés sobre un cable de funambulisme. Es tracta d'una mena de poema simfònic revestit d'un caire d'imprevisibilitat pels canvis de tempo, els contrastos de caràcter i les modulacions sobtades en què el gest inicial, molt marcat, actua com a motiu recurrent al llarg d'una estructura en diversos episodis. L'obra oscil·la entre passatges immòbils com a l'inici; d'altres delicats i lírics, i un altres més punyents, de sonoritats agombolades sense perdre la claredat, en una progressió creixent de la tensió. Strens, que coneixia profusament les possibilitats expressives de la banda, explora una estètica propera a l'impressionisme, també facilita el lluïment tècnic en l'expressivitat d'alguns solos instrumentals (flauta, oboè, clarinet) i hi sap suggerir l'esforç silent del protagonista, el bullici de l'ambient del circ, els moments de vertigen i de perill, com si la pròpia música caminés sobre un cable de funambulisme.

En un altre pol del programa trobem obres que parteixen directament de melodies folklòriques –veritables documents musicals de cultures minoritzades o perifèriques. És el cas de l'*Obertura sobre temes populars russos i kirguisos* (1963) de Dmitri Xostakóvitx, composta com a encàrrec institucional i propagandístic: mostrar l'harmonia i unitat entre els diversos pobles i cultures de l'URSS, concretament amb la República Socialista Soviètica del Kirguizistan. Es tracta d'una peça brillant, fresca i desacomplexada en Do major, gens personal malgrat que s'hi reconeix l'estil del compositor rus: és clarament una peça de circumstàncies dins les línies oficials soviètiques. Sota una forma ternària (A-B-A), l'ús del folklore s'hi exposa de manera alterna i sense massa desenvolupament. Hi destaca la darrera secció, que culmina en una coda triomfal –amb galopada de les timbales inclosa– on els dos mons musicals s'integren de forma harmoniosa en l'afirmació col·lectiva i que combina les referències dels russos amb el breu himne patriòtic *Novorossisk Chimes* –una versió de la melodia *Fires of eternal glory*, un himne patriòtic molt breu dedicat al port de Novorossisk, al mar Negre, que el compositor havia escrit tres anys abans.

Per últim, aquesta selecció també arrelada a identitats nacionals inclou la segona de les suites d'Alfred Reed, *Danses armènies II* (1977). El compositor nord-americà va dedicar bona part de la seva producció a enriquir el repertori per a banda amb obres i transcripcions. Tot el material parteix de melodies recollides pel gran musicòleg Komitas Vardapet (1869-1935), pare de la musicologia armènia moderna, però no hi atorga un tractament etnogràfic, sinó més aviat estètic: adapta aquests materials amb respecte pel caràcter original i ampliant-ne l'arquitectura formal, el color i el dinamisme fent ús d'escala orientals tant en les més lentes i melangioses com en les més vigoroses i vertiginoses, com s'aprecia al darrer moviment. El cas és que la suite presenta tres parts, sota els títols de "Hov Arek" (La súplica del camperol), una cançó lírica on un jove implora a les muntanyes que enviïn una brisa per alleujar el seu dolor; "Khoomar" (Dansa nupcial), una peça alegre i rítmica que retrata una escena festiva de casament en un poble armeni; "Lorva Horovel" (Cançó de llaurar de Lori), una melodia improvisada i complexa que reflecteix l'esforç físic i espiritual del pagès durant la seva tasca, amb elements que es remunten a temps precristians.

Reed demostra com una banda pot ser vehicle d'expressió i vitalitat popular cloent un concert que no és només una successió d'obres brillants: és una invitació a escoltar el moviment –de les melodies, dels pobles, de la història– amb una oïda atenta i curiosa a través de la banda de vents i percussió, tradicionalment associada a l'àmbit popular i civil, que esdevé aquí plataforma de sofisticació i profunditat expressiva. Totes quatre obres comparteixen una tensió entre arrelament i experimentació. Tant si parteixen de melodies tradicionals com si evoquen formes coreogràfiques, les peces del programa treballen el folklore no com a motiu decoratiu, sinó com a motor formal. Hi ha, en aquest sentit, un rerefons comú: la necessitat d'articular una veu pròpia –sigui nacional, estètica o personal– a través d'una escriptura simfònica que assumeix la pluralitat com a valor.

Albert Ferrer Flamarich, musicògraf i historiador de l'art

Connecta't a Palau Digital!

Concerts i continguts divulgatius
exclusius disponibles gratuïtament
a palaudigital.cat

Veure ara

Biografies

Banda Municipal de Barcelona

La Banda Municipal de Barcelona (BMB, 1886) és una institució indispensable per entendre la història de la música a Catalunya. El seu paper ha anat més enllà de la programació de concerts i de la participació en actes oficials: ha estat garant de la divulgació musical posant als seus faristols les millors obres de la història.

El gran artífex de l'èxit de la Banda va ser Joan Lamote de Grignon, que la va dotar d'una personalitat artística i la convertí en un conjunt de referència internacional. Fins i tot Richard Strauss la va dirigir fa gairebé un segle.

L'any 2007 el projecte de la Banda va fer un gran pas, ja que va passar a ser formació resident de l'Auditori de Barcelona i va iniciar una temporada estable de concerts en què col·laboraren artistes i formacions imprescindibles de l'àmbit local i internacional.

Deu anys més tard, el 2017, va ser convidada a la Wasbe Conference d'Utrecht i al World Music Concert (WMC) de Kerkrade, als Països Baixos, on la BMB es va reafirmar com un referent internacional.

Alguns dels seus directors han estat: Jan Cober, Eugen Corporon, Johan de Meij, Björn Bus, Henrie Adams, Frank de Vuyst, Douglas Bostock, Manel Valdivieso, Josep Caballé o Baldur Brönnimann. Els darrers anys han contribuït a fer-la créixer dos referents de la direcció com són Salvador Brotons i José Rafael Pascual-Vilaplana, que han fet una aposta sòlida per recuperar el repertori bandístic i l'encàrrec d'obres noves.

Hi han col·laborat músics de renom, com Spanish Brass, Stefen Schilli, Shoichiro Hokazono, Jörgen van Rijen, Albert Guinovart, Josep Colom, Jess Gillam, Pacho Flores, Marta Mathéu, Elena Copons, María Hinojosa, Joan Martín-Royo o Esperanza Fernández, i artistes de la categoria de Cesc Gelabert, Sol Picó, Àlex Casanovas, Lluís Soler, Lloïl Bertran, el grup Obeses i La Cubana.

D'altra banda, també aposta per la tasca divulgativa de fer arribar la música a persones amb risc de vulnerabilitat a través dels concerts i activitats organitzats amb Apropa Cultura.

Al dia d'avui la Banda Municipal de Barcelona és una agrupació compromesa amb la societat que l'envolta, partícip del seu temps i protagonista activa de l'escena musical barcelonina.

José R. Pascual-Vilaplana, director

© May Zircus

Estudià piano i bombardí a la Banda de Muro i als conservatoris d'Alcoi i de València. Estudià direcció de banda a Holanda amb Jan Cober i amb Eugene Corporon. Estudià direcció d'orquestra a Viena amb Karl Österreichher, Yuji Yuhasa i Hans Graf. Estudià harmonia i composició amb R. Alcaraz i J. Darias.

Ha dirigit diferents bandes i orquestres a Alemanya, Argentina, Bèlgica, Colòmbia, Cuba, Eslovènia, Espanya, França, Holanda, Itàlia, Portugal, Romania, Suïssa, Uruguai i als Estats Units. Entre les quals, les bandes nacionals juvenils d'Holanda i Colòmbia, la Banda Nacional de Cuba, SAF Army Band d'Eslovènia, les bandes municipals de Buenos Aires i Montevideo, Orchestra Accademia del Teatro La Fenice de Venècia, WASBE Youth Wind Band a San José (Califòrnia), AULOS Blasorchester de Suïssa, orquestres simfòniques de Bilbao, Albacete i Múrcia, Orquesta Filarmónica de Las Palmas de Gran Canària, Orquesta Sinfónica de Castella i Lleó, les bandes municipals de la Corunya, Alacant, Barcelona, Bilbao, Madrid, Palma, Santa Cruz de Tenerife, Santander, Santiago de Compostel·la i Vitòria, les bandes dels conservatoris superiors d'Oviedo, Granada, Jaén, Canàries i Musikene (País Basc), Gran Canaria Wind Orchestra o la Banda Sinfónica de La Rioja, entre d'altres. Ha treballat amb solistes, com els cantants Elisabete Matos, Carmen Solís, María Hinojosa, Andeka Gorrotxategui, Mikeldi Atxalandabasso, els flautistes Juana Guillem o Claudi Arimany, els clarinetistes José Franch-Ballester, Vicent Alberola o Nuno Pinto, el trompista Juan Manuel Gómez, els trompetistes Sergei Nakariakov, Pacho Flores, Luis González, Rubén Simeó, Mario Martos o Manuel Blanco, els trombonistes Ben van Dijk, Jorgen van Rijen o Ximo Vicedo, el tubista Sergio Carolino, els percussionistes Conrado Moya o Xabier Alonso, els violoncel·listes Asier Polo o Josep Trescolí, o els pianistes Albert Guinovart o Juan Pérez Floristán. Ha dirigit grups com ara l'Orfeón Donostiarra, Sociedad Coral de Bilbao o el quintet Spanish Brass.

És compositor de diferents obres per a banda, cor, dolçaina, música escènica i música de cambra, tot escrivint diferents encàrrecs per a nombrosos festivals (SBALZ Alzira, Certamen d'Altea, Tafalla Brass Week, Festival de Música de Castella-la Manxa, Certamen Coral de Cocentaina...) i prestigiosos solistes (Spanish Brass, Steven Mead, Luis González, Ximo Vicedo, Carlos Gil, 2i2 Quartet...).

Des del 2015 és el director titular de la Banda Municipal de Bilbao i des del 2018 comparteix titularitat amb la Banda Municipal de Barcelona. És principal director convidat de la Banda Sinfónica Portuguesa de Porto.

El 1997 guanyà el primer premi i batuta d'or del Concurs de Direcció del WMC de Kerkrade (Holanda). L'any 2000 guanyà el primer premi i batuta d'honor del Concurs de Direcció de l'EBBA a Birmingham (Anglaterra). El 2004 fou guardonat amb el Premi Euterpe de la Federació de S.M. de la Comunitat Valenciana en les categories de direcció de banda i de composició de música per a la festa. El 2010 va rebre el Premi Nacional de Música Ignacio Morales Nieva del Festival de Música de Castella-la Manxa.

www.pascualvilaplana.com

També et pot interessar...

Estiu al Palau – Festival Bachcelona

Dijous, 17.07.25 – 20 h

Petit Palau

—J. Ch. Bach, Mozart i Haydn

Jove Orquestra Nacional de Catalunya

Catherine Manson, violí solista i directora

J. Ch. Bach: *Simfonia en Sol menor, op. 6, núm. 6*

W. A. Mozart: *Adagio i Fuga en Do menor, K. 546*

J. Haydn: *Simfonia núm. 92, en Sol major, Hob I:92*

Preu: 25 €

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mecenes col·laboradors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Ascensors Jordà – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Caixa Enginyers – Calaf Grup – CECOT – Colonial – Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Gómez-Acebo & Pombo – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Illy – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Saret de Vuyst Travel – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Soler Cabot – Veolia Serveis Catalunya

Benefactors d'Honor

Mariona Carulla Font – M. Dolors i Francesc – Pere Grau Vacarissas – María José Lavin Guitart – M^a. del Carmen Pous Guardia – Daniela Turco – Joaquim Uriach i Torelló

Benefactors Principals

Elvira Abril – Eulàlia Alari Ballart – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Professor Rafael I. Barraquer Compte – Francesc Xavier Carbonell Castellón – Lluís Carulla Font – Joaquim Coello Brufau – Josep

Colomer Viure – Josep Daniel i Lluïsa Fornos – Isabel Esteve Cruella – Casimiro Gracia Abian – Jordi Gual i Solé – Ramón Poch Segura – Juan Eusebio Pujol Chimenó – Juan Manuel Soler Pujol – Joan Uriach Marsal – Manel Vallet Garriga

Benefactors

Maria Victoria de Alós Martín – Mahala Alzamora Figueras-Dotti – Zacaries Benamiar – Gemma Borràs i Llorens – Jordi Capdevila i Pons – David Carrasco Chiva – Oriol Coll – Rolando Correa – Elvira Gaspar Farreras – Pablo Giménez-Salinas Framis – Maite González Rodríguez – Irene Hidalgo de Vizcarrondo – Pepita Izquierdo Giralt – Immaculada Juncosa – Joan Oller i Cuartero – Rafael Pous Andrés – Inés Pujol Agenjo – Pepe Pujol Agenjo – Toni Pujol Agenjo – Carla Sanfeliu – Josep Ll. Sanfeliu – Marc Sanfeliu – Elina Selin – Jordi Simó Sanahuja – M. Dolors Sobrequés i Callicó – Salvador Viñas Amat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

